

Sygn. akt I UK 381/18

POSTANOWIENIE

Dnia 18 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania M. Ł.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
z udziałem zainteresowanego K. P.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 18 czerwca 2019 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 22 lutego 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża ubezpieczonej kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa - kasy Sądu Okręgowego w N. na rzecz adwokata r.pr. K. L.-S. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł podwyższoną o stawkę podatku VAT tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 22 lutego 2018 r., sygn. akt III AUa [...] Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację wnioskodawczyni M. Ł. od wyroku Sądu Okręgowego w N. z 23 listopada 2015 r., sygn. akt IV U [...], w którym to Sąd pierwszej instancji oddalił odwołanie M. Ł. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z 23 września 2014 r. oraz przyznał adwokatowi W. M. ze Skarbu Państwa –

Sądu Okręgowego w N. kwotę 442,80 zł, w tym podatek VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej odwołującej z urzędu.

Decyzją z 23 września 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził, że M. Ł. w okresie od 5 marca 2013 r. do 31 maja 2014 r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu jako pracownik płatnika składek [...] C. [...].

Wyrokiem z 23 listopada 2015 r. (IV U [...]) Sąd Okręgowy w N. oddalił odwołanie M. Ł. od powyższej decyzji, uznając, że umowa o pracę łącząca ją z firmą [...] C. [...] została zawarta dla pozorów, a wnioskodawczyni nie świadczyła faktycznie pracy na rzecz płatnika składek.

Apelację od tego wyroku wniosła odwołująca się, zarzucając mu naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c.; art. 235 § 1 k.p.c.; art. 83 k.c. oraz art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1442 z późn. zm.).

Sąd Apelacyjny oddalił apelację odwołującej się, stwierdzając, że nie zawiera ona uzasadnionych podstaw.

W okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy Sąd drugiej instancji doszedł do przekonania, iż w spornym okresie, objętym zaskarżoną decyzją, wnioskodawczyni nie była pracownikiem zainteresowanego. Okoliczności towarzyszące zawarciu analizowanej w rozpoznawanej sprawie umowy o pracę oraz brak miarodajnych dowodów potwierdzających rzeczywiste świadczenie przez wnioskodawcę pracy, uprawniały, w ocenie Sądu, do sformułowania tezy, iż zamiarem stron nie było wykreowanie realnie funkcjonującego stosunku pracy, a jedynie stworzenie pozorów zatrudnienia pracowniczego. Z tego względu, podpisana przez strony niniejszego procesu umowa o pracę z dnia 5 marca 2013 r. jest nieważna (art. 83 k.c.), co wynika z fikcyjności złożonych przez strony oświadczeń woli. Zakwestionowanie przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji pracowniczego tytułu podlegania przez wnioskodawczynię ubezpieczeniu społecznemu było w związku z tym uprawnione. Zamiar stron umowy o pracę datowanej na dzień 5 marca 2013 r. nie obejmował bowiem faktycznego nawiązania stosunku pracy i rzeczywistej realizacji pracowniczego zatrudnienia,

lecz jedynie umożliwienie wnioskodawczyni skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego na zasadach przewidzianych dla pracowników.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego został zaskarżony w części, co do punktu I skargą kasacyjną przez odwołującą się.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała potrzebę wykładni przepisów prawa, wskazując, że ponieważ stanowisko zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 22 lutego 2018 r., sygn. akt: III Aua [...], i wyroku go poprzedzającego, odmienne od orzeczeń sądów w analogicznych sprawach wskazują wyraźnie, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a to art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p., wskazując, że wykładni wymaga zagadnienie, czy zawarcie umowy o pracę przez kobietę będącą w ciąży jako pracownika z odpowiednio wysokim wynagrodzeniem, w celu poprawy swojej sytuacji finansowej w trakcie ciąży oraz po powrocie z zasiłku macierzyńskiego, jak również z zamiarem zapewnienia sobie i dziecku odpowiedniego zabezpieczenia w okresie osobistej opieki nad nowonarodzonym dzieckiem w trakcie urlopu macierzyńskiego, traktować należy jako pozorną czynność prawną, pomimo że praca określona w umowie jest wykonywana, a pracodawca realizuje swoje obowiązki.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o:

1. nie przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na skutek braku przesłanek umożliwiających merytoryczne jej rozpoznanie, ewentualnie, w razie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania o:
 2. oddalenie skargi kasacyjnej,
 3. zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, przepisy mające być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego powinny należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211). Rzeczą skarżącego jest zaś wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231; z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 2-4, poz. 43 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Oczywiście jest, że budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

W niniejszej sprawie skarżąca przedstawiła jedynie niezwykle lakoniczne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w którym nie wykazała, aby spełniona była przesłanka przyjęcia skargi do rozpoznania określona

w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. W pierwszej kolejności wskazać należy, że skarżąca nie przywołała jakichkolwiek rozbieżnych orzeczeń sądów, które wskazywałyby na potrzebę wykładni powołanych przepisów prawa. Skarżąca wskazuje co prawda szereg orzeczeń w uzasadnieniu podstaw skargi kasacyjnej, jednak przypomnieć należy, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej i uzasadnienie podstaw skargi kasacyjnej to dwa odrębne elementy skargi, mające spełniać odrębne cele i Sąd Najwyższy nie może być zmuszany do poszukiwania uzasadnienia przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania w uzasadnieniu zarzutów tejże skargi. Skarżąca nie dokonała również analizy wyroków mających świadczyć o rozbieżności w orzecznictwie, w szczególności, czy wyroki te wydane zostały w tożsamych stanach faktycznych.

Ponadto, wskazać należy, że powołane przez skarżącą wątpliwości wykładnicze nie są powiązane ze stanem faktycznym, ustalonym w niniejszej sprawie i zmierzają w istocie do podważenia oceny materiału dowodowego i ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd drugiej instancji. Skarżąca próbuje bowiem przeforsować swoje stanowisko dotyczące tego, że faktycznie wykonywała ona pracę u zainteresowanego K. P., gdy tymczasem Sądy rozpoznające niniejszą sprawę ustaliły coś zupełnie odmiennego. Przypomnieć zatem należy, że na podstawie art. 398³ § 3 k.p.c. Sąd Najwyższy związany jest ustalonym w sprawie stanem faktycznym.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w punkcie drugim ma swoje oparcie w art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. Zwrot kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu przyznano na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1715).